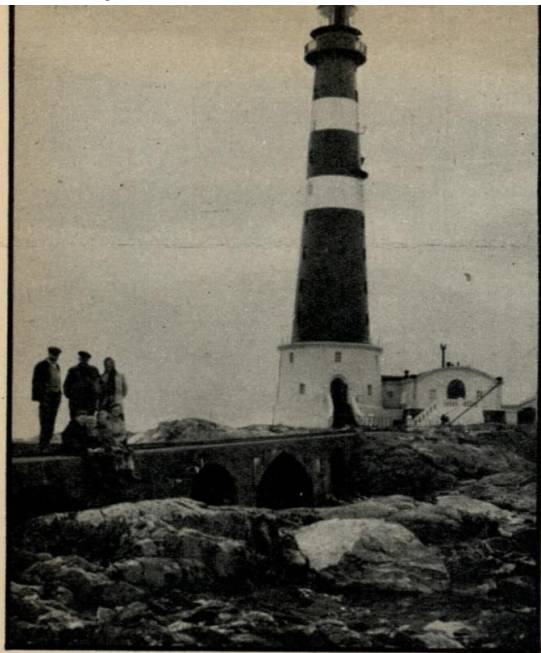

Ved Slettringen fyr blir menneskene små.

I løpet av en eneste vanvidds-vill høstnatt i 1899 omkom 141 menn utenfor Titran, fiskeværer lengst vest på Frøya. Ulykken slo stedet med lammelse. De arbeidsføre menn var borte. Båter og redskaper var borte. Lysten til å utfordre det lunefulle storhavet utenfor skjærene var borte. Døden hadde satt sitt preg på Titran. Livet gikk nesten i stå — for en tid.

Men tiden leget de fleste sår, selv om arrene skulle komme til å vise seg i mange tiår fremover. Livslysten og vågemotet tok seg opp, barn ble avlet, folketallet steg til 400, til 500, ja — helt til omlag 600. Nytt fyr ble bygd, veiforbindelsen kom et tiår senere, i 1933. Ny skole ble bygd. Fisk og arbeidslyst var det nok av.

I dag er folketallet nede i omlag 150. Et eneste barn begynte på skolen forrige år. Mer enn et snes hus står folketomme. Gamle *Alf Larsen*, som ble født noen måneder før den første virkelige store Titran-ulykken fant sted, sier: — Man har kalt Titran en spøkelsesby. Jeg vet ikke om jeg kan bruke samme betegnelsen, ettersom jeg ennå ikke har møtt noe spøkelse her. Men det begynner unektelig å bli god plass for dem!

Engang var hvert eneste hus fullt besatt av fiskere fra alle kanter av landet. Torsken og storsilda lokket dem til Titran, om det så var fra tykkeste Toten. Havna var så tett besatt med båter at det vanskelig var gjørlig å snike seg med robåt fra den ene side til den andre. I dag har Titran fem — 5

— fiskere. To av dem er mannskap på trålere andre steder fra.

Alf Larsen pleier å si det slik: — Bortsett fra de fem fattige fiskerne og en håndfull til, lever samtlige her av en eller annen form for pensjon. Og sikkert er det, at om det i dag som i tredveårene hadde bodd 600 mennesker her, ville ikke den fisken som blir ilandført på langt nær ha vært tilstrekkelig til matfisk for befolkningen på Titran.

Kalenderen på Alfs lune kjøkken viser den 29. mai. Vi vet at markene bortover mot kirken og den øvrige bebyggelse er grønn. Men det rasende

— Det er en tragedie, sier gamle *Alf Larsen*, fiskeren som blant annet var med på gulltransporten i 1940, når han tenker på sitt hjemsted Titran i dag.

Titran, fiskeværer lengst vest på Frøya, er uløselig knyttet til en av de største ulykker på havet som har hjemsøkt vårt land. Alle arbeidsføre menn ble borte i en forrykende stormnatt i 1899.

Lenge lå stedet som lammet, men livsmotet seiret igjen og folketallet økte til 600.

Nå er Titran igjen i ferd med å dø, et eksempel på den norske kystens tragedie, anno 1975.

Av *Idar Kristiansen*

haglværet som pisker mot rutene gjør at vi ikke kan se det. En meter under vinduskarmen, på utsiden, tett inntil veggen, trykker en måke på tre egg og prøver å beskytte dem mot naturens ondskap. Over skjær og holmer litt lenger vest, rundt Slettringen fyr, sender havet hvite kaskader halvveis opp mot uværsskyene.

Dette er sommer på Titran.

Verre må det likevel ha vært hin høstnatt i 1899. Mens det sommerlige vinterværet gjemmer kirken og den svære bautaen over Titran-ulykkens ofre knapt 150 meter borte, repeterer vi ved hjelp av «Frøya-boka» hva som hendte den natten:

«Den største ulykken på havet som har rammet vårt land i den senere tid er Titran-ulykken. En forrykende uværsmatt mellom den 13. og 14. oktober 1899 ble 140 mennesker borte på havet, og 25 av fartøyene som var ute, spurtes aldri noe fra. Storsildflåten drev garnfiske på fangstfeltet med Titran som hovedstasjon, hvorfra det var den beste utseiling til feltet. Ifølge fiskeri-inspektør Wallem rapport var det 114 fartøyer på Titran-havet ulykkesnatta. Av disse var 11 dampbåter. Alle andre hadde bare seil. Fangstfeltet var fra vest av Sula over til Smøla.

D/S «Leif Erikson» kom i mørknningen den 14. inn til Titran som siste fartøy. 90 fartøyer hadde gått ut derfra. Båten var nummer 11 av dem som vendte tilbake. I daglysningen neste morgen kom kvinner og gamle menn, eller guttunger, roende bort til D/S «Leif Erikson» og spurte om de hadde sett andre ute på feltet, eller om de hadde hørt gjete noen. De fortalte at mange var kommet bort. Det var ikke en eneste voksen mann i arbeidsfør alder igjen på Titran, sa de. Så rødde de heim igjen, uten trøst, bare for å vente på ny. Kanskje havet vil gi fra seg

Storhavet står like på ved Titran, men det hender også at selv små barn kan ferdes i båt der ute.

Titran-ulykken skj

Slik så det ut på kirkebakken da bautaen over Titran-ulykkens ofre ble avduket på 50-års dagen, den 14. oktober 1949.

Alf Larsen med noen av sine nærmeste på vei fra Slettringen til Titran.

er på ny

en eller flere, før eller siden. Og da været la seg, kom det tilbake endel fiskere fra andre steder, hvor de hadde kommet i land og berget livet.

Av de 24 seilfartøy og en dampbåt som ble borte, har vi rede på hvor syv forliste, men ikke noe mer. Ellers ble syv andre fartøyer vrak eller forliste mot land, men mannskapene ble berget, unntatt seks mann. 35 fartøyer kom inn uten større skader, mens 57 var mer eller mindre ramponert.

Orkanen satte inn klokken halv to om natten. Regnet var så tett at man ikke så fyrene fra fangstfeltet. Lanterne på de fleste fartøyer sluknet, eller det la seg så tykt lag av salt på glasset at man ikke kunne se om det lyste. Fyrmeisteren på Slettringen skrev i sin rapport at han renset saltlaget fra linsen hver time.

I 3-tiden om natten så to karer som var kommet i land på Kya en lanterne. Formodentlig var det et fartøy med kjentmann fra Mausund som forsøkte denne leia. Men det forliste lenger øst.

Det hendte få forlis inne ved land. Det var ute på det åpne havet tragediene ble utspilt. Derfor var det heller ingen vitner til hendelsene.

Mange satte kursen til havs for å holde seg klar av brott og skjær. Noen ble av andre seilt i senk i mørket. Noen ble kastet rundt av brottsjøene, andre ble brutt ned av vannmassene.»

*

Alf Larsen begynte å ro fiske først da han var 12 år gammel. Siden han bare var 10 måneder da Titran-ulykken fant sted, var han ikke med på havet den natten. Han husker ikke det som hendte, men han husker meget vel mangt som fulgte i orkanens brede plogfure. Og han husker *Jens Vold*, mannen som opplevde den vel underligste redning av alle, og som siden gjennom et langt liv voktet fyrlys til frelse for andre i nød.

Slik fortalte Jens Vold:

— Vi var seks mann på en liten dekksbåt. Vi skulle seile opp til Titran, og var kommet opp under Slettringen fyr da stormen kom over oss. En fyrlykt på Sandholmen viste blankt lys, og vi ga oss til å seile etter den. Men det viste seg dessverre at det var feil ved lykta. Den blanke sektoren viste innover fall og breknninger, og mange båter med mange menn seilte like i døden i

dette falske lyset. Også vår båt kom inn i brottene, hvor den ble slått helt i stykker. Jeg var den eneste som kom over i den småbåten vi hadde med oss.

Da jeg vel var kommet over i småbåten, kom en veldig brottsjø og kastet den mot akterenden på den synkende skøyta. Båten ble sterkt skadd, særlig over framkjeipene, og i den forfatning ble den — halvfull av vann og med meg om bord — trukket bort av sjødraget.

Jeg satt nå i vann til livet, men fikk flyttet meg til akterrommet, hvor det også var kjeiper til å bruke årene i. Tross iherdige forsøk på å ro mot land, ble jeg av været drevet til havs. Jeg hadde til slutt ikke annet å gjøre enn å sette meg på aktertoften, holde i årene, og bare la det stå til.

Men den Allmektige Gud var med på seilassen. Som jeg satt i den skrope-lige båten og drev unna været, fikk jeg plutselig se en lanterne forut. Jeg fikk straks et håp om redning. Men lanteren forsvant og jeg drev videre.

En liten stund senere fikk jeg øye på et fartøy som kom forbi i stor fart, så nær at jeg hørte folkene snakke om bord. Jeg ropte av all kraft om hjelp, men også denne gang forsvant fartøyet.

Da var det en stemme som ropte til meg gjennom orkanen: — *Denne båten vil komme tilbake og redde deg!* Det var Herren som ropte, det er jeg viss på!

Orkanen hadde nå jevnet sjøen så den lå flat som en åker. Vinden fikk liksom ikke tak i sjøen mer, men været var overhendig. Plutselig så jeg båten dukke opp igjen, og denne gang hørte de som var om bord mitt rop om hjelp. De styrte først i le av min båt, senere rett på. Jeg ble klar over at de ville komme til å kjøre rett på meg, og jeg reiste meg opp for å komme klar. Da kom en stor brottsjø, kastet fartøyet unna meg, men like etter ble det kastet kloss inntil meg igjen, og nå lå hele rekka på fartøyet under vann.

På en eller annen måte ble jeg slynget ut av båten min og inn på dekket på fartøyet. Jeg hørte skipperen ropte til utkikksmannen som sto forut med en line i hånden: — *Ser du noe?* — *Jeg så noe for en stund siden, ble det svart. Da ropte jeg at skipper, jeg er allerede om bord!*

Skøyta var fra Romsdal og het «Fridtjof Nansen». Den hadde fått

Forts. side 48

Titran-ulykken

fra side 19

utblåst forseilene, og storseilet var kjørt ned til svikket. Fartøyet var priggitt orkanen. Mannskapet visste ikke hvor de var eller hvor det bar hen. De spurte meg som var kjent på feltet om hva de skulle gjøre. Jeg ba dem da om å gjøre istand resten av seilene og legge vestlig kurs til havs. Det ble gjort og vi lå og bakket slik i to timer.

Jeg fikk gå ned i kahytten for jeg var utkjørt og forslått. En stund etter ble det ropt ned til meg: — Nå ser vi land! Det var ved 5–6 tiden om morgenen. Jeg gikk straks opp, til rekka på luvart side. Men med det samme kom en veldig sjø styrtende innover dekket. Jeg sto da ved fangstbåten som var surret fast om bord. Denne slet surringene, og båten, kabelen og kaggene, som også var surret, ble skylt overbord. Også jeg ble med fangstbåten ut, idet jeg ble kastet oppi den, og kom utfor rekka.

Igen lå jeg på havet i en åpen båt. Men så kom sannelig brottsjøen tilbake, og kastet både båten og meg inn på dekket av fartøyet, nå på den andre siden av skøyta!

Jeg var omtrent sanseløs en stund. Men da jeg kom meg til, fikk jeg se et lite glimt av land. Det var Sebuodden, den vestligste pynten av Kvernøyer jeg så. Kursen ble så lagt inn Ramsøyfjorden, og vi ankret opp på Tyrhaug havn.

Dette var lørdag morgen. Og søndag morgen tok jeg rutebåten til Værøy, og deretter fikk jeg båtskysse fram til

Holstøysundet, hvor jeg bodde dengang.

Det føltes nokså rart å gå opp fra båtstoa fram til heimen min, for alle var sikre på at jeg var omkommet.

Nei, sier Alf, — jeg har aldri selv vært i egentlig livsfare på sjøen, selv om det kunne være hardt nok da jeg i årene rundt 1920 var på rednings-skøyte og var med på å redde liv. Hardt kunne det også være i den tiden vi drev fiske med robåt et par timers vei til havs. Da vanket det ofte bløyte, og stundom var det såvidt at vi klarte å holde båten lens, med øsekar og bølge. Men det var litt mer fisk dengang enn det er nå! Med tre stamper line var det såvidt at båten, som hadde fire årepar, fløt over vannskorpa.

Redningsskøytenoene hadde hverken motor eller styrehus man kunne søke skjul i, bare seil og en meterhøy åpen luke som rormannen sto i akterut, og en sver jernkjøl som gjorde at vi ikke seiset rundt, og et par store bunkærer. I stille vær og motstrøm gikk det ikke fort! Da måtte vi varpe oss fram, og ro. En gang dro vi fra Kalvåg ved Florø en mandag formiddag, og kom inn til Bergen natt til søndag — takket være at vi fikk slep av en tollbåt inn fjorden!

En kjedelig tur, som du skjønner. Da var det mer spennende i 1940, da Nordahl Grieg, Gleditsch, soldater og en god del av gullbeholdningen fra Norges Bank plutselig en morgen befant seg på havna her på Titran!

Soldatene var heldigvis kommet seg i hus her sør på Fiskarheimen da tyske fly kom over. De oppdaget ingenting. Men det var risikabelt å bli liggende

med de fem fiskeskøytenoene fra Bud og traktene deromkring. Ledelsen for transporten ønsket å komme i kontakt med de engelske sjøstridskreftene som da befant seg utfor Namsos. De regnet med at også Namsos ville bli evakuert, og da skulle det være mulig å treffe fartøyene ute ved Halten.

Jeg ble spurt om å gå med båten ut på Haltenbanken for å etablere kontakt, mens transportskøytenoene skulle møte oss ved Sauøyen, et stykke sørom Halten fyr. Der skulle vi møtes om morgenen, klokken syv.

Nordahl Grieg og Gleditsch var med oss. Da vi var kommet omlag 40 nautiske mil av land, kom Grieg opp i bestikken for å høre nyhetene. Da fikk vi høre at de engelske styrkene og de engelske sjøstridskreftene alt var kommet vel og vakkert over til England. Jeg synes ennå, 35 år etter, at jeg ser fjeset på Nordahl Grieg da han hørte dette. Han sa ikke et ord, virket nesten som om han var lammet.

Vi fant ikke transportbåtene ved Sauøyen, og begynte å frykte det verste. Men båtene ble funnet lenger inne. Gullet ble så lastet over i to båter fra Frøya, «Alfhild» og «Steinvåg», på Uttian. En tredje båt fikk om bord de høyere autoritetene. Først ved syvtiden om kvelden kom Grieg tilbake til Gleditsch og oss andre som ventet ved Sauøyen. Da var det at Gleditsch letnet.

Det ble avtalt at vi skulle gå som en forpostbåt en halv time foran de andre, som så skulle komme med en halv times mellomrom. Oppdaget vi en eller annen form for fare, skulle vi signalisere. Det ble til at transporten etter forslag fra meg valgte å gå direkte fra

Sauøyen over Folda til Vikna, både fordi det var den raskeste og korteste vei, og fordi vi likegodt kunne treffe på ubåter inne på Folda som lenger ute, — bortsett fra at vi neppe kom til å treffe på noen, ettersom det var bekjentgjort at engelskmennene hadde trukket seg bort fra området.

Turen over Folda gikk fint. Vi møttes i et sund vestom Rørvik. Tyske fly kom over. Og selv om båtene hadde redskaper og garblåser på dekk, fant man det risikabelt å bli liggende sammenpakket der i sundet. Vi ble dimittert, og transporten fortsatte nordover.

Siden ble det min oppgave først å frakte bort de norske soldatene som var blitt dimittert på Titran, og senere, den 16. mai 1945, å frakte bort de siste tyske soldatene fra Titran inn til Trondheim.

Når jeg jeg tenker tilbake, er det forunderlig hvor godt allting gikk, egentlig.

Det gikk ikke godt natt til den 14. oktober 1899.

— På havna på Titran var alt et eneste kaos. Der kom fartøyer inn som bare hadde filler igjen av seilene, og enkelte var ganske uten rigg. I løpet av natten kom der så fullt av fartøyer at de i mørket seilte hverandre i senk inne på havnen. Det var så mørkt og regnfullt at man kunne ikke se en håndbredd fremfor seg, da alle lanternene var utblåst. Tilstanden ute ved den ytterste fallgarden kan ikke beskrives. I mørke og regntykke visste de fleste ikke hvor de var, og da lanternene var gått ut, kunne de ikke se hverandre. Rop om hjelp og nødsskrik hørtes

Joan Baez

JOAN BAEZ startet sin karriere så tidlig som i 1959 og er nettopp ferdig med sitt LP-album nummer 18 — «Diamonds and Rust» (A & M). Vi kan trygt si at platen markerer et klart brudd med hennes tidligere stil; i stedet for politisk «budskap» og primitive folksanger, synger Joan denne gang et allsidig repertoar med iørefallende jazzlåter og myk rock. Noe av det beste på

platen er hennes egne komposisjoner «Dida» og «Children and all that jazz», samt Dylan-låten «Simple twist of fate». Akkompagnementet er tydelig jazzinspirert, med deltagelse av bl.a. gitaristen Larry Carlton og pianisten Hampton Hawes.

Vi kan nesten snakke om en muskalsk omvendelse når det gjelder Joan Baez. Publikum var begynt å bli trett av hennes pasifist-plater, og det spanske sidespranget «Gracias A La Vida» ble ikke særlig godt mottatt. Vi har følelsen av at hun har fått et ultimatum fra plateselskapet, som mente at Joan Baez skuslet bort sitt talent. Dessuten begynte det å bli dårlig med økonomien, så Joan hadde vel i grunnen ikke noe valg. Som en artig kuriositet i forbindelse med «Diamonds and Rust», bør vi nevne at ingen ringere enn Joni Mitchell medvirker på et par spor.

Fra Arne Bendiksen A/S har vi mottatt noen prøver fra MISIDISC som gir ut serien «Jazz Anthology». Etiketten spesialiserer seg på eldre jazzopptak av elitemusikere og fortrinnsvis stoff som tidligere ikke har vært tilgjengelig. Det blir mye «Live Recordings» og radiosendinger i privatopptak, så kvaliteten er ikke alltid på topp. Til gjengjeld har musikken atmosfære.

Dette gjelder ikke minst JA-5126 med COLEMAN HAWKINS og hans storband i opptak fra Savoy Ballroom august 1940. Orkesteret telt 16 mann inklusive lederen, og viser seg å være en velsmurt maskin med en fremragende

Coleman Hawkins

rytmeseksjon, hvor særlig trommeslageren J. C. Heard er den drivende kraft. Det virker som om platen er satt sammen av to radiosendinger med annonser og litt innlagt reklame for Savoy Ballroom, hvor så mange berømte jazzmusikere har spilt i årenes løp. Hele opplegget gir platen et autentisk preg, fra åpningen med signaturløden «Body and Soul» til avslutningslåten «The Man I Love».

JA-5130 byr på de første opptak med THE MODERN JAZZ QUARTET anno 1952, mens trommeslageren Kenny Clarke fremdeles spilte i kvartetten. Både han, pianisten John Lewis, vibrafonisten Milt Jackson og bassisten

Percy Heath kom sammen i Dizzy Gillespies storband, og de fire kalte seg til å begynne med «The Milt Jackson Quartet». Ensemblet er et av de mest interessante innen jazz, kvartetten spilte lavmælt, melodisk musikk, men med utvilsom jazzfølelse, rytmikk og følsom fraserings.

På JA-5153 møter vi CAB CALLOWAY med storband i radioopptak fra 1943/44. Orkesteret benyttet seg av fem trompeter, fem tromboner, fem saxofoner og en rytmegruppe på fire mann. Calloway var en glad gjøgler, nesten på høyde med Fats Waller, så platen er sterkt showpreget, med innslag av den legendariske steppdanser «Bojangles» Robinson. Platen åpner med diverse innslag fra filmen «Stormy Weather», altså soundtrack-kutt av historisk interesse.

Modern Jazz Quartet

overalt, blandet med stormens hyl, og det var intet annet å gjøre for de stakars menneskene enn å overgi seg helt til sin ulykkelige skjebne og la det stå til på lykke og fromme.

Slik var det.

Båter gikk under og menn omkom. Men Titran løftet langsomt hodet påny. Titran overlevde.

I dag ser gamle Alf at Titran er i ferd med å dø.

Bortsett fra handelsmenn og poståpner er det bare to mann i fast jobb på Titran. Og altså to eller tre mann som lever av fiske og drifter for været.

Det hjelper lite at Titran Canning i forrige sesong la ned 108 000 bokser fiskeboller og 50–60 tonn krabbe. Det har vist seg at fiskeboller er lite å leve av for et sted som Titran, i våre dager. 2300 ledige i Møre. Hoem Canning har innstilt driften. 17 seismurpere er avertet til salg på Averøya ved Kristiansund. På Titran er fiske snart for en hobby å regne.

— Vi må se i øynene at vi nok snart blir nødt til å flytte herfra, sier Odd Tønder fra Leka, som for mange år siden fant en kone her ute og fikk sønner og døtre her. — På Nord-Frøya får de alt. Her får vi knapt nok grus til veien, sier han bittert. — Titran er i ferd med å dø ut.

— Det er en tragedie, sier Alf.

Den norske kystens tragedie, anno 1975.

Ta Nijmegen

fra side 47

del engelske tanks ut av funksjon med velrettede skudd fra 88-mm artilleri.

Infanteristene ble beskyttet uten opphold av tyske snikskyttene på tak og andre høyreliggende stillinger. De allierte kom ikke videre, og måtte ta opp posisjoner for natten et godt stykke fra broen. Ut på kvelden brente tyskerne ned bygningene i nærheten av broen og elvebredden, slik at amerikanerne ikke fikk anledning til å renske opp i de tyske stillingene i ly av mørket.

På dette tidspunkt skjønte både general Browning og Gavin at tyskerne hadde kontroll over begge broene ved Nijmegen, og at det måtte gjøres noe drastisk for å få til et gjennombrudd.

Gavin tok opp en dristig plan som Browning tidligere hadde vist tilbake. Britiske og amerikanske offiserer lyttet med blandede følelser da «Jumping Jim» skisserte situasjonen om kvelden den 19. september:

— Vi klarer bare å ta Nijmegen-broen på én måte nå — vi må sikre den samtidig fra begge ender. Jeg ber derfor om at alle tilgjengelige fartøyer blir sendt opp til oss fra general Horrocks' styrker.

De britiske panseroffiserene så på ham i villrede. Gavins plan var å bruke sine fallskjermssoldater som landgangstropp, og frakte dem over Waal i et overraskende lynangrep for å drive tyskerne bort fra nordenden av broen. Planen var så usedvanlig at britene fra først av var skeptiske. Men Gavin ga seg ikke. Hans 82. divisjon hadde slåss i nesten tre døgn, og hadde allerede 200 døde og 700 sårede, mens flere hundre soldater var avskåret fra sine avdelinger. Divisjonen hadde ikke råd til å ofre flere menn i regulære slag, sa Gavin. Man var derfor nødt til å

«kapre» Nijmegen-broen i en «billig» operasjon.

Britiske tanks skulle dekke fallskjermssoldatene mens de krysset Waal halvannen kilometer nedenfor broen og stormet fiendens stillinger før tyskerne egentlig hadde oppfattet hva som skjedde.

Browning godtok Gavins plan. Men alt general Horrocks kunne skaffe fortroppene i Nijmegen, var 28 små fartøyer av seilduk og finér. Hvis britene ved Arnhem skulle ha noe håp om å bli reddet, måtte denne lille flåten settes velberget over Waal med amerikanske kjernetropper.

(Forts. neste uke)

Fornuften forstår ikke

fra side 27

kammeret som pumper blodet ut i det store kretsløp. Prinsippet, som kalles *motpulsasjon*, går ut på å redusere blodtrykket i livpulsåren slik at hjertet arbeider mot mindre motstand enn under normale forhold. For å få til dette førte man inn en kanyle (et sugerør) i livpulsåren, og gjennom denne hurtig suget ut en viss mengde blod like før venstre hjertekammer klemte seg sammen. Når hjerteklaffene slapper av for å lukke seg, pumper man den samme blodmengde tilbake til livpulsåren. På denne måten fratar man ikke det store kretsløp noen energi. Det er også en annen fordel ved motpulsasjon; kransarteriene (de årene som forsyner selve hjertemuskulaturen med blod) får sitt høyeste trykk og derfor største strømming i hjertets hvilende fase, slik at hjertemuskulaturen i realiteten får bedre blodtilførsel enn under normale forhold.

Vi vil tro at denne pumpingen helst skal foregå i rette øyeblikk og ikke ett sekund etter, og at det dessuten ikke er snakk om en innretning som en hjertepasient kan bære med seg...

Motpulsasjonen må skje helt synkront med hjerteaktiviteten, og kan være særlig aktuell etter et akutt hjerteinfarkt, når blodtilstrømmingen til kransarteriene kan være dårlig, hjertemuskulaturen kan være irriterbar og følgelig utføre dårlig arbeid. Det ble bygd en rekke hjerteassistansmaskiner i USA som skulle utføre denne motpulsasjonen. Men prinsippet fikk ikke den tilslutning man hadde ventet. Det viste seg nemlig i praksis at ved å suge blodet ut av livpulsåren for å pumpe den inn igjen, gikk de røde blodlegemene i oppløsning. Apparatet var den rene kjøttkvern, eller for å være helt korrekt «blodkvern»!

Andre med samme idé

Dr. M. Stephen Heilman hadde lest om prinsippet for motpulsasjon, og var på egen hånd kommet fram til at det kunne utføres uten å skade blodet ved at man førte en ballong på et kateter inn i livpulsåren. Ved vekselvis å pumpe gass inn i ballongen og trekke den ut i takt med hjertets bevegelser, ville man oppnå samme virkning. Jeg traff dr. Heilman i Pittsburgh, og da han hørte om laboratoriet jeg hadde til disposisjon, nølte han ikke lenge med å spørre om jeg ville være interessert i å gjøre noen forsøk på dette prinsippet. Dr. Heilman hadde som autodidakt utdannet seg til ingeniør, og var i gang med å

Over til neste side

For bare kr. 26,— pr. måned skal vi lære deg engelsk.

Nå kan du ta igjen det forsømt!

Over 1 million mennesker har tatt beslutningen for deg — og lært seg engelsk etter metoden fagfolk har kalt «et pedagogisk mesterverk».

De fleste av våre barn begynner etter hvert å lære seg engelsk allerede i fjerde klasse i folkeskolen. Stadig flere arbeidsgivere forlanger kunnskaper i engelsk. Og det finnes bare ett språk som en kan gjøre seg forstått på i alle land og i alle situasjoner. Engelsk. Det er like godt å innse dette, det vil bli vanskeligere for hver dag å klare seg uten. Du er fornuftig som begynner å lære deg engelsk. Du fordobler dine sjanser til utvikling og fremgang. Både som menneske, og i ditt yrke.

Det finnes en hurtig vei til engelsk — gjennom Naturmetoden!

Språklærere pleier å kalle Naturmetoden for snarveien til engelsk, fordi den lærer folk engelsk på måneder, der andre metoder tar år. Naturmetoden er dessuten en billig måte. Den lærer deg engelsk mange ganger billigere enn om du skulle gå hos en privatlærer. Og enda blir du gjennom Naturmetoden undervist av førsteklases lærere. Ingen behøver å tro at han er for gammel — 80-åringer har lært seg engelsk etter Naturmetoden.

Hva er det som skiller

Naturmetoden fra andre språkmotoder?

La oss forklare Naturmetoden slik: Vi antar at du reiser til USA uten å kunne et ord engelsk, og blir der et halvt år. I begynnelsen vil du ha vanskeligheter med å gjøre deg forstått — men etter det halve året ville du kunne snakke og forstå det engelske språket ganske bra. Naturmetoden er lagt opp etter samme prinsipp. Vi lærer deg hele setninger på en gang. Du slipper kjedelig pugg, for grammatikken flyter automatisk inn i din bevissthet når vi lærer deg setningene. Hver måned lærer du 160 nye engelske ord. Du har lært det engelske språk «innenfra». Du føler deg hjemme i engelsk.

Universitetsprofessorer i engelsk anbefaler Naturmetoden.

Blant de mange fremstående lærere i engelsk som anbefaler Naturmetoden, merker vi oss bl.a. professor Mario Pei ved Columbia Universitet, professor Frank Behre ved Göteborgs Universitet, professor C. A. Bodelsen ved Københavns

«Naturmetoden ligger nær den fremgangsmåten barnet benytter for å lære morsmålet. Men i Naturmetoden er denne fremgangsmåten kombinert med den tidsbesparelse som er nødvendig for en voksen elev. Man kan nesten si at Naturmetoden er en forbedring av selve naturen...», uttaler professor Mario Pei ved Columbia Universitet.

Universitet og professor Ole Reuter ved Helsingfors Universitet. Dette sier f. eks. en lærer: «Jeg hadde ikke i min vildeste fantasi drømt om en så genial språkundervisning».

Gratis sender vi deg

vår brosjyre som forklarer mer om Naturmetoden. Her får du også vite hva fremstående språklærere og elever mener om den. Klipp ut og send kupongen allerede i dag. Det forplikter deg ikke til noe som helst, men det kan være det første skritt på en vei som vil gi deg mange gleder, flere muligheter, større selvtilit og videre horisont.

Du kan også lære fransk og italiensk etter Naturmetoden. Sett kryss ved det du er interessert i.

TIL NATURMETODENS SPRÅKINSTITUTT, Holmen, Oslo 3.

Send meg gratis og uten forpliktelse for meg brosjyren om Naturmetoden. Jeg er interessert i:

☐ engelsk ☐ fransk ☐ italiensk (sett kryss)

Frk. _____

Fru: _____

Herr _____

Adresse: _____

Postnr./-sted: _____

Vennligst skriv tydelig, helst med trykte bokstaver. Kupongen kan sendes som trykksak i åpen konvolutt.

VM 31-75